

سمانه سلطانی
کارشناس ارشد شهرسازی

هنر زنانه بر چهره شهر

از بانوان هنرمند

در زیباسازی فضاهای شهری استفاده شود

عکس: ژنلی است

با ساکنانی با علایق و هویت فرهنگی خاص خود. موضوع زیباسازی شهر مشهد تاکنون بیشتر در مقیاس شهری مطرح و از جنبه محلی آن غفلت شده است. اگر زیباسازی شهر در مقیاس محلی نیز مطرح شود، می‌توان امیدوار بود که در نهایت محلاتی با هویت محلی بیشتر و زیبایی بصری کامل‌تری داشته باشیم.

امسال نیز مدیریت شهری شهر مشهد در نظر دارد با ارائه طرح‌هایی به استقبال از بهار برود. یکی از سیاست‌های مهم شورای شهر استفاده از نظرات و مشارکت مردمی برای بهبود کیفیت سیما و منظر شهر است. با توجه به ظرفیت گسترده فرهنگ‌سراها و شورای اجتماعی محلات در جذب شهروندان دغدغه‌مند می‌توان از این ظرفیت بهره جست.

در راستای بهره‌گیری از مشارکت محلی برای زیباسازی، با توجه به دقت نظر و دید جامع و کل‌نگری که برای زیباسازی شهری، لازم است اگر از مشارکت بانوان دغدغه‌مند، متخصص و هنرمند در این زمینه استفاده شود بسیار رهگشا خواهد بود. در واقع شرایط باید به گونه‌ای باشد که زنان احساس کنند شهرشان خانه بزرگ‌تر آن‌هاست و همان‌طور که با نزدیک شدن به سال نو، خانه و کاشانه خود را زیبا می‌کنند، می‌توانند از ذوق و هنر سرشار خود برای زیباسازی فضای شهری نیز بهره بگیرند. در این راستا می‌توان از ظرفیت شوراهای اجتماعی محلات و فرهنگ‌سراها استفاده کرد و در هر محله، بانوان هنرمند، متخصص و دغدغه‌مند را در پروژه زیباسازی محلی به یاری طلبید. اگر زنان در پروژه‌های زیباسازی شهری وارد شوند، قطعاً شاهد شهری شاداب‌تر و سرزنده‌تر خواهیم بود.

با اینکه هر سال مردم در اسفندماه به فکر تغییر و زیباسازی خانه‌هایشان می‌افتند، مدیریت شهری از اواخر پاییز چند سالی است که با انتشار فراخوان و درخواست همکاری از هنرمندان، می‌کوشد شهر را زیباتر کند.

یکی از مهم‌ترین و چشمگیرترین این اقدامات طراحی و جانمایی المان‌های محیطی در فضاهای عمومی شهر است، المان‌هایی که ارزش‌های آیینی و سنتی را به نمایش می‌گذارند یا خاطرات گذشته را زنده می‌کنند.

گرچه شهرداری مشهد به عنوان شهرداری‌ای پیشرو در مباحث زیباسازی شهری عملکرد مثبتی به لحاظ جنبه‌های زیباشناسانه داشته است، بررسی‌ها نشان می‌دهد طراحی و جانمایی المان‌های محیطی در سطح شهر ضعف‌های بسیاری دارد. یکی از مهم‌ترین این ضعف‌ها تناسب نداشتن المان‌های جانمایی شده با هویت منحصر به فرد شهر مشهد است زیرا وقتی می‌توان از المان‌های شهر مشهد در شهرهای دیگر ایران استفاده کرد، پس در این زمینه تفاوتی میان سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اقدامات زیباسازی در پایتخت معنوی ایران و دیگر شهرها قائل نشده‌ایم. ضعف مهم دیگر بهره نرفتن از مشارکت شهروندان شهر مشهد در طراحی و مکان‌گزینی این المان‌هاست. از این رو، مباحث معنایی المان‌ها و پیام‌هایی که این المان‌ها منتقل می‌کنند به میزان لازم مورد توجه قرار نگرفته‌اند. اگر به شهر مشهد از ۲ زاویه نگاه کنیم، از یک طرف با شهری با عنوان شهری زیارتی روبه‌رو هستیم که در چشم‌انداز خود با عنوان «پایتخت جهان اسلام» مطرح شده است و از زاویه دیگر شهری داریم

شیفته فرمانده همچون سرباز

روایتی از مرحومه نیره سادات نواب احتشام رضوی، همسر شهید نواب صفوی

اذیت شدم، اما دیگر کعبه عشق من مزار شهید نواب بود. آن قدر صورتم را روی قبر می‌گذاشتم و گریه می‌کردم که خاک زیر صورتم گل می‌شد.»

روز یکی از فدائیان اسلام دنبال می‌آمد و در تاریکی شب به ملاقات همسر می‌رفتم. حتی یک بار هم اعتراضی نکردم. علاقه‌ام به همسر آن قدر زیاد بود که حاضر بودم خودم و بچه‌هایم را تیرباران کنند، اما این شخصیت مؤثر برای جهان اسلام زنده بماند.»

احتشام رضوی هر روز بیش از روز قبل متوجه می‌شد که همسرش از هیچ کس ذره‌ای ترسی ندارد و تنها از خدا می‌ترسد. می‌دانست که همسرش، در مقابل هر حکومت و قدرتی که بخواهد بی‌دینی کند، با مقاومت می‌ایستد. در نهایت، شهید نواب صفوی پس از تحمل سال‌ها زندان به اعدام محکوم می‌شود و در آخرین روز زندگی‌اش، تنها ۱۵ دقیقه به او و خانواده‌اش اجازه ملاقات می‌دهند. «زمانی که خبر شهادت نواب را شنیدم، می‌خواستم فریاد بزنم. مانند شخصیتی دیوانه بودم و خدا می‌داند روزم چطور شب شد. آن روز احساس می‌کردم هرکجا را نگاه می‌کنم ظلمات است و چشمانم انگار هیچ‌جا را نمی‌دید. یک لحظه به خودم آمدم. رسالت بزرگ نواب را یاد کردم و به خودم گفتم باید قوی باشی زیرا شهید نواب از آدم‌های ترسو و بزدل بدش می‌آمد. بعد از شهادت نواب خیلی

بانو احتشام رضوی هرکجا لازم بود این را بر زبان می‌آورد که شیفته شهید نواب بوده است، نه مانند همسری که همسرش را دوست دارد، بلکه مانند سربازی که مطیع فرمانده است و نمی‌خواهد کوچک‌ترین آسیبی به او برسد. پدر او از رهبران انقلاب زمان رضاخان بود که در سال ۱۳۱۴ در مشهد علیه رضاخان قیام کردند و حتی به فرمان پدرش، در مسجد گوهرشاد ۵ هزار کلاه پهلوی پاره شد. احتشام رضوی از چهارده سالگی عروس خانه نواب صفوی می‌شود. همسرش، سیدمجتبی میرلوحی، معروف به نواب صفوی، طلبه و بنیان‌گذار جمعیت فدائیان اسلام بود. قصه آشنایی‌شان این بود که شهید نواب صفوی آوازه مردی را که مقابل رضاخان قیام کرده بود می‌شنود و برحسب اتفاق، دیدار این ۲ نفر ممکن می‌شود. بعد از آشنایی، شهید نواب صفوی برای خواستگاری پا پیش می‌گذارد.

زندگی‌شان خیلی ساده شروع می‌شود به طوری که در اوج جوانی، موضوعاتی را که برای یک تازه‌عروس لذت‌بخش بود کوچک و بی‌ارزش می‌دانست. «۸ سال با شهید نواب زندگی کردم و در این مدت در تهران مخفی بودم. هر ۲

